

El Cortès

Rajadell

Ubicació

Comarca:	Bages
Lloc/Adreça:	Cirera o Massana. Pla de Cirera. Sud del terme
Emplaçament	Camí de Rajadell cap el NO vers Cal Junyent i d'allí a Can Massana. A uns 800 m. al NE de can Massana
Alçada:	542
Coordenades:	
Latitud:	41.7153
Longitud:	1.72752
UTM Est (X):	394147
UTM Nord (Y):	4618949

Classificació

Número de fitxa	08178 - 75
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Contemporani Modern
Segle	XVII-XIX
Estat de conservació	Regular
Notes de conservació:	Les estructures portants de la casa són sòlides, però presenta esquerdes a les façanes. Les dependències annexes, en mal estat.
Protecció	Legal
Observacions protecció:	AEA. Catàleg bens protegits 2014 (num. 44)
Accés	Fàcil
Ús actual:	Residencial
Titularitat	Privada
Titular:	Ref. Cad: 08177A00600026
Autoria de la fitxa	PEP 1993 (Jordi Piñero)/ OPC 2017-20
Data de registre de la fitxa:	dj., 09/04/2020 - 02:00

Descripció

Masia definida per la casa amb algunes dependències adossades, uns coberts i una tina.

La casa és de planta rectangular i presenta coberta a doble vessant. Consta de planta baixa més un pis i golfes. El cos principal, però, s'ha anat fent a través de fases successives, fet que queda palès a les façanes (sobretot a les de llevant i de ponent), on són visibles rastres del perfil d'antigues teulades i cantoneres de parets actualment perllongades. Els carreus són de diferents característiques en funció de la fase constructiva a la qual corresponen. Hi ha fragments de façana fins i tot de maó i de reble. L'arrebossat és parcial, en alguns trams de color ocre i en d'altres blanc cru. Les finestres i balcons (principalment a les façanes de llevant i de ponent) no segueixen tampoc cap disposició regular. A la façana principal (a llevant) hi ha dues arcades tapiades i un contrafort. A la banda de migdia, un interessant porxo. Les dependències adossades estan sobretot a la banda de tramuntana. Bona part són galliners; alguns són moderns, fets de totxo.

La tina constitueix un edifici apart. És una construcció típica, de planta quadrada i amb coberta a una vessant (desapareguda), amb un sol dipòsit cilíndric i un barracó posterior. El diàmetre de la tina és de 2'30 metres. Els coberts formen un grup constructiu a l'entorn d'un cos primitiu de planta rectangular i amb coberta a doble vessant, amb una arcada al davant d'un punt rodó una mica rebaixat. Les construccions que s'hi han adossat ocupen una superfície considerable, sobretot a la banda de tramuntana.

Observacions:

Figura al Catàleg de Masies i Cases Rurals 2014 (num. 23) com El Cortès. En el catàleg de bens protegits 2014 està fitxada com a Àrea d'Expectativa Arqueològica (num. 44). Cal Cortès al PEP i Mas Cortès (antic Mas Asbert) per a Molins (2020:165).

Tot i que constructivament està documentat a partir del segle XVII, el mas té un clar origen medieval. La masia està assentada en una petita esplanada, actualment envoltada de conreus propietat de Can Massana. Des de cal Cortès és visible can Massana.

A les llindes hi ha dues inscripcions:

- Llinda del balcó de la façana est: JUAN CORTES ME FEU FER LO ANY 1800
- Llinda d'una porta al sector del porxo: 1650

Història

El recinte fortificat de can Massana, juntament amb els masos actualment coneguts com la Masia, part de can Torra i cal Cortès, eren coneguts al segle XIII amb el nom de "Lloc de Cirera". El 1369 els Bernat (la família manresana propietària) es va vendre als Rajadell totes les terres i drets que tenien al Lloc de Cirera. A causa de la crisi de finals de segle XV, aquests masos van quedar deserts, però al final del segle XV o a principis del XVI es tornaren a repoblar. El Cortès, que aleshores era anomenat mas Asbert o Arbert de Cirera, era un mas que ja existia al menys al segle XIII. Al 1280 hi vivien un Guillem i un Bernat (pare i fill o germans), que encara eren vius el 1308. El tal Bernat, el 1305, compra una baptizada (una esclava cristianitzada) de nom Maria per 20 lliures barceloneses. Coneixem els capítols matrimonials del 1448 de Miquela, filla de Jaume Asbert i d'Antònia, llavors ja difunts. Porta el mas com a dot i es casa amb Pere Abadals de Sant Pere de Boixadors. És possible que el mas quedes buit en algun moment de la segona meitat del segle XV, doncs no tenim més notícies fins el 1543. En aquest moment al mas s'hi hostatjà la família de Joan Cortès, tal com ens documenta la convocatòria que fa el senyor del castell, Francesc de Cruïlles, el 1543, a tots els pagesos del terme per a tractar qüestions d'interès, i en el que es cita el tal Joan Cortès hereu del mas Asbert. El 1546 es cita en Cortés del mas Vert; el 1567 en Rovira del Cortès; el 1568 en Joan Amat del mas Cortès; el 1572 el Joan Mestre habitant al mas Cortès, i encara al 1592, Gaspar

Casas, àlies Cortès, hereu del Mas Cortès, àlies Sbert. A partir del segle XVII es consolida el topònim El Cortès. El cognom familiar s'aferma ja que el 1800 el mas era possessió, encara, d'un Joan Cortès, segons indica la inscripció d'una llinda.

MOLINS (2020; 165-170) ofereix una llarga narració de la nissaga dels Cortés a partir de 1543, amb Joan Cortès, i tots els seus successors. Als volts de 1680 un Cortés, l'Antoni, morí assassinat. Durant el segle XVII el Cortes va pledejar amb el Junyent i el Massana pels drets de rec d'uns horts prop de la Font del Junyent, un plet que es va revifar el 1806. Josep Biosca, àlies Cortès Rabassola, es va trobar amb greus dificultats econòmiques derivades de la guerra del Francès. Sembla que el Cortés fou una de les cases cremades per l'expedició francesa de Macdonald quan la seva columna va travessar la Riera de Rajadell de Calaf a Manresa en aquell any. El 1815 va empenyorar diverses terres, que va recuperar en part el 1849 i el 1854. El darrer amo de la família Cortés, Josep Biosca Fontanet, vell, cec i endeutat, va vendre la finca a Quirino Vila Massana, el 1890. A partir de llavors, masovers d'en Massana tingueren cura de la casa.

Bibliografia

RAFAT, Francesc (1982). Demografia de Rajadell al segle XVI. A Miscel·lània d'Estudis bagencs, num. 2. Manresa. pp 123-134

PEP (Piñero, 1993)

RAFAT, F (1985)

RAFAT, F (1984)

RAFAT, Francesc (1982). "Demografia de Rajadell al segle XVI" a Miscel·lània d'Estudis bagencs, num. 2. Manresa. pp 123-134

RAFAT, F (1987)

MOLINS, Ernest (2020). Cases i Masos de Rajadell (I). Ajuntament de Rajadell. pp 165-170

